

Zoo doen we als 's ons zelvegeld. Dan toch verheft en verbergt we onze schuld, en zijn op alles bedacht, om te maken, dat niemand er iets van merkt, noch er achter komt.

Zult ge nu, gansch in 't gemeen, nu naaste liefhebbers als u zelf, dan ligt hierin uitgedrukt, dat ieder mensch het verkeerde van zijn naaste niet uitbarmen mag, maar het toedekken moet.

Nog sterker intusschen klemt dit, waar een band der liefde bindt. In Israël waren allen saam door één band van liefde en gemeenschap omstrengeld. Vandaar dat Salomo zoo terecht met dubbele klem 's aan zijn volk op 't hart bond, om toch de liefde niet te veraken, en met de kracht van die liefde elkanders overtredingen niet te gaan rondvertellen, maar ze te verbergen en toe te dekken.

En van zelf bereikt deze eisch zijn hoogste klem, zoo we op Christelijken terrein overtreden, en te doen krigen met de onderlinge verhouding van de Christenbroeders in hun gemeenschap met hun Heiland. Dan toch laat de broederliefde geen enkele liefdeveraking toe, en spreekt 't vanzelf, dat alle Christenbroeders onder elkander nooit anders mogen doen, dan de overtredingen en zonden de één van den ander toedekken.

Wie hierin te kort schiet, verzaakt de liefde en zondigt tegen het beginsel zelf van de Christelijke saamhoorigheid.

Natuurlijk wil dit niet zeggen, dat we ook datgene vergoelijken en verbergen mogen, wat schade voor derden aanricht, land of volk te na komt, en in zijn gevolgen fataal voor de geneene zaak zou worden.

Dan toch zou zwaren plichtverzeking zijn, en zwigen ons schuldig voor God kunnen stellen. Doch op zoo iets wordt hier ganschelijk niet gedacht. Er is hier eeniglijk sprake van wat in het gemeene burgerleven iemand goed doen in discreetieit zou brengen. En in al zulke gevallen wordt nu gewaarschuwd tegen de neiging die zoo licht en zoo vanzelf in ons zondig hart opkomt, om te groeien in ander fout en feil, verwijt na verwijt over onze lippen te laten komen, en zelf in onze ommengde tegenover den in zonde gevallen broeder te staan.

En wat leert nu de droeve ervaring?

Behuister de gesprekken maar, waar maar op wat er over de lippen komt, hoor maar toe, als men in gezelschap met anderen bezig is een derde af te takelen, en zeg dan zelf, of 't niet met alle Christener en met alle Christelijke liefde in flagranten strijd is, zooals men dan soms, schier schaamteloos, alle boos gerucht uitspint, al 't leelijke bijeenzamet dat men tegen een derde weet uit te brengen, en of het niet een volslagen verraking van alle edeler liefde is, zooals men dan samen er in geniet, om den afwezigen broeder of de afwezige zuster te hovenen.

We staan er niet zoo voor, dat er aan de liefde die hier eisch is, af en toe iets te kort komt, neen, de droeve, de hatelijke waarheid is, dat er van de liefde die ander overtredingen zal toedekken, gemeenlijk weinig anders dan vlak het tegendeel te bespeuren valt.

Zelfs is 't vaak regel, dat men, in zijn vitten op ander fout en misgreep, nog overdrijft en in waarheidszin te kort schiet.

Voor al in de bange oorlogswaereld die het wereldleven thans schuinden en verontrusten, komt dit op zoo jammerlijke wijze uit.

Waar, bij wien en in wat zin kunt ge zeggen, dat de Staatlieden in 't Christendom, door hooger liefde gedrongen, elkanders overtredingen toedekken?

Men denkt er niet aan. Ook al geeft men zich over en weer voor een Christenvolk uit, op 't scherpt pogt men elkander niet slechts te haken, maar te belasteren. Het is een demonische lasternij die van alle kanten uitbraak en rusteloos voortwoerd.

Ook de Heidsche landen gaan thans in den wereldkrijg meddoen, maar wie ter wereld kan nog onderscheid zien tusschen wat de Christen-Staatlieden tegen elkander razen en hetgeen van Japan of Indië uitgaat.

De liefde, zoo eischt reeds het Oud-Verbond, en in dubbel strengen zin het Nieuw-Verbond, zou alle saamlevens met den naaste beheerschen, en telkens hoort ge Kana weer razen, ja is 't of van de demonen de bezieling der natien uitgaat.

Dit demoraliseert heel onze saamleving.

En daarom is het zoo dringende noodzaak, dat we in ons particulier en in ons burgerlijk saamlevens, den hoogen eisch der liefde, der Christelijke liefde bovenal, gedurig met door-dringenden klem weer op 't hart binden.

Ook waar de wereld alle liefde verzaakt, en het publieke leven gedemoraliseerd is, blijve toch in 't stille leven der geloovigen onoverkroet de eisch gelden: Uw liefde dekke de overtredingen van den broeder toe!

Dr. A. K.

Amsterdam, 9 November 1917.

Zij, die profeteerden, dat de vrede op komst was en, eer de Kerstklokken het »Vrede op aarde« uitgalmde, de vredes-ouderhandelingen zonden begonnen zijn, zullen thans wel inzien, dat hunne verwachting ijdel is gebleken. Noch Stockholm noch Rome hebben ons den vrede nader gebracht. We schuiven met den last van dezen oorlog het nieuwe jaar in. Zelfs rijst de vraag, of de voorspelling van Von Kuhlmann, dat in 1918 de oorlog ten einde zal loopen, niet te optimistisch is geweest. Men spreekt thans reeds van een voortzetting van den oorlog wanneer het moet tot 1920 toe. En al mag dat nu meer als dreigement bedoeld zijn, om den nog altoos zoo machtigen tegenstander niurw te maken, het toont toch, hoe het trotsche Albion nog van geen toegaven aan de pacifistische strooming weten wil. Al mag Rusland zoo uitgeput wezen, dat het als nuvalleur kan worden uitgeschakeld; al wankelen de legers van Italië en zien ze in één slag al de wijst van elf bloedige veldslagen zich ontrukkt; al kan Frankrijk den last van den oorlog nauwelijks meer dragen en jilt het, trots al den heldenmoed zijner leger, den ondergang tegemoet; — Engeland zal, sterke door zijn schier onaanastbare insulaire positie en gerugsteund door Amerika, desnoods alleen den strijd volhouden. Europa moge in die bloedige worsteling ondergaan, zoo schreef dezer dagen een Engelsch blad, Engeland zal het zwaard niet in de scheede steken, voordat het den gehaten vijand overwonnen heeft. Zoolang die stemming de overhand heeft, is aan

geen vrede te denken. Engeland's nationale trots, meer dan dat, Engeland's hegemonie over de wereld staat op het spel. Voordat een beslissende overwinning is behaald, die den gevreesden mededinger voor goed machteloos heeft gemaakt, wil Engeland van geen vrede weten. En even duidelijk is het, dat Duitschland; hoe bereid het is om een eervol vrede te sluiten, liever tot het bitter einde doorvecht, dan voor dien eisch te bukken.

Ondertusschen gaat Europa in die worsteling ten onder. Niet alleen de kleine volkeren die in dezen strijd betrokken werden, als België, Servië, Roemenië, Griekenland, zien hun landen verwoest en hun bevolking met de bitterste ellende geslagen, maar ook de groote natien raken uitgeput. Het eens zoo machtige Rusland, door revolutiekoorts geteisterd, dreigt uiteen te spatten in tal van kleine rijken en is der ontbinding nabij. Hongersnood dreigt, en een financieel bankroet is, niet meer te mijden. Het heldhaftige Frankrijk, dat zoo hoog stond in de schatting van Europa door zijn kunstzin en cultuur, ziet zijn beste volkskracht wegbloeden op de slagvelden van Europa, zal den financieelen last nauwelijks kunnen dragen na den oorlog en dreigt, zelfs wanneer het den begerden buit van Elzas en Lotharingen veroveren mocht, voor goed, door de uitputting van zijne kracht, zijn wereldpositie te verliezen. Italië, dat, na zijn herwonnen eenheid, zoo verrassend snel omhoog streg, en een plaats der eere onder de volkeren innam, weet nu reeds, dat zijn machtsdroom van de heerschters in de Middellandsche zee te worden, voor goed verlogen is, en boet het verraad aan de bondgenooten geploegd, door een nederrug, waarvan het zich kwalijk kan herstellen, en is economisch zoo verarmd, dat van een weer opbloeien nauwelijks sprake meer kan wezen. En Duitschland en Oostenrijk, hoe schitterend hun krachtsontplooiing ook geweest is, en al heeft met name Oostenrijk getoond, dat elke gedachte, alsof dit uit zoovele nationaliteiten saamgestelde rijk de incenstorting nabij was, geheel averechts is geweest, lijden toch veel te ernstig onder de gevolgen van dezen oorlog, dan dat van een krachtig herstel na den krijg sprake zou kunnen zijn, vooral wanneer ze, zelfs indien de vrede gesloten wordt, door een economische boycot worden bedreigd en hun handelsrelaties over heel de wereld door Engeland's handige politiek zien verstoorde of afgesneden.

Zoo is de blik op de toekomst van Europa wel zeer somber. Daarbij komt, dat de voorraden, waar de volkeren dusver uit konden putten, allengs op raken, en dat, nu schier heel de arbeidersbevolking onder de wapenen staat of in de munitionfabrieken dienst moet doen, de landbouw achteruitgaat, de nieuwe voorraden op de wereldmarkt al geringer worden en het oogblik niet verre is, dat hongersnood over heel de wereld heerschen zal. Reeds nu wordt het brood met mondjesmaat uitgedeeled; hoort men, hoe in verschillende landen ziekten uitbreken, die een gevolg van de ondervoeding zijn; en stijgt het sterftecijfer onrustbarend. En wat zal het dan worden, wanneer de toevoer over zee wordt afgesneden en uit de korenschuren van Noord- en Zuid-Amerika geen nieuwe voorraad van het meest onontbeerlijke levensvoedsel ons bereiken kan?

En wat ons eigen land aangaat, al mogen we danken, dat we voor den gruwel van den oorlog nog bewaard bleven, al ontbrekt nog niet het dagelijksch brood en al zullen we dezen winter ook met onze steenkolen nog wel uitkomen, nu Duitschland zijn voorraden ons toespent, — toch zou het toch van al te oppervlakkig optimisme getuigen, wanneer men blind was voor de donkere wolken, die zich ook over ons land almeer saamtrekken. Er is, de pas openbaar gemaakte statistiek van Amsterdam toont het aan, door dezen oorlog rijke winst aan sommigen geschonken, maar de breede volksklasse gaat gebukt onder de stijging der prijzen en het al duurder worden van het leven, waardoor men nauwelijks weet, hoe men met zijn inkomen rondkomen zal. De woningnood doet zich, vooral in de groote steden, al nijpender gevoelen. En onze nationale positie wordt al moeilijker, nu Engeland en Amerika steeds meer de duimschroeven ons aanzetten en niet alleen onze schepen met graan geladen vasthouden, maar zelfs ons afsnijden van onze koloniën en alle handelsverkeer schier onmogelijk maken. De schijn, alsof men ons als Griekenland »masseregelen« wil, wordt al sterker, en de schier dreigende taal van Engeland's gezanten spelt weinig goeds, wanneer we niet met handen en voeten gebonden aan de willekeur der Ententesmachten ons overgeven. Zeker heeft deze dreigende houding het goede gevolg gehad, dat onze nationale vrijheidszin daardoor geprikkeld is geworden, en we weer gevoelen, dat wij als Nederlanders ons door geen enkele macht willen laten ringelorenen. Maar het gevaar, dat de gespannen verhouding tot een conflict kan leiden, waarbij ons volk niet alleen met protesten, maar ook met de wapenen voor zijn recht zal moeten opkomen, is daardoor ook veel grooter geworden.

Zoo is er wel reden om de toekomst niet alleen van Europa, maar ook van ons eigen land met zorg tegen te zien. Zij er daarom verdieping van den levensernst, waar God de Heere zoo waar zijn gerichten over de wereld doet heengaan. Zij er voortdurend gebed, dat de geest van den oorlog van de volkeren moge wijken. Zij er ook een geloovig vertrouwen, dat God de Heere, te midden van de stormen om ons heen, Zijne Kerk niet verlaten zal en de komst van het Koninkrijk zijner genade en heerlijkheid bereidt ook door de oordeelen, die over de menscheid uitgaan.

Terugblik op het Hervormingsfeest.

Het vierde eeuwfeest der Reformatie is in stilte gevierd geworden. Alle uitwendige luister heeft er aan ontbroken.

Van de grootsch opgezette plannen om den 31en October 1917 tot een gemeenschappelijk feestdag voor heel het Protestantisme te maken, kon natuurlijk niets komen. Het was de wereldoorlog, die de volkeren, ook de Protestantsche, in twee zoo bitter vijandig tegenover elkander staande groepen verdeelde, die dit onmogelijk maakte. Hoe schoon ware het niet geweest, wanneer Duitschland, waarvan de stoot tot de Reformatie uitging, met Engeland en Amerika als de twee groote Protestantische naties dezen gedenkdag der Reformatie had gevierd en de kleinere Protestantische naties als Zwitserland, Nederland en de Scandinavische rijken zich daarbij hadden aangesloten. Het heeft zoo niet mogen zijn. Wat voor Duitschland anders een glorie-dag had kunnen wezen, ging in stilte voorbij. Wel is in Engeland en Amerika Luther herbarcht, maar de rechte bezieling ontbrak. En wat Duitschland zelf betreft, sprak het wel van zelf, dat een volk, dat den bangsten kamp voeren moet om zijn bestaan en leven, geen lust heeft in luistrichrijke feestbetoon. Duitschland's Keizer had daarom wel recht, toen hij de feestelijke herdenking van dit vierde eeuwfeest der Reformatie tot na het sluiten van den vrede verschoof.

In zooverre is er dus wel een schrilte tegenstelling tusschen het derde en het vierde eeuwfeest der Reformatie. Toen waren de Napoleontische oorlogen pas afgelopen en Europa bevrijd van de heerschappij van den Tyran, de vrede onder de volken hersteld en Duitschland met Rusland en Engeland in »heilige Alliantie« verenigd om een nieuw Europa te scheppen, waarin gerechtigheid wonen zou. Het Lutherfeest, toen gevierd, band de Protestantische naties nauwer saam, bracht weer de groote beginselen, waarvan de Reformatie was uitgegaan, in herdenking en gaf men den stoot tot die machtige geestelijke opwekking, die een wedergeboorte van het Protestantisme is geweest.

Zulk een rijke betekenis heeft dit vierde eeuwfeest der Reformatie niet gehad en kon het ook niet hebben, nu de omstandigheden zoo verschillend zijn. Maar al kan dit vierde eeuwfeest der Reformatie daarom niet in de schaduw staan van het derde eeuwfeest, toch mag, althans wat ons vaderland betreft, met dankbaarheid op dit herdenkingsfeest worden teruggezien. Er was, vergeleken met een eeuw geleden misschien minder uitwendige luister, maar er was geestelijke verdieping. Gaf toen een vaal en kleurloos Protestantisme, dat dweepte met het ideaal van een groote Protestantische Kerk, den toon aan, thans werd weer helder in het licht gesteld wat de kracht en het beginsel van de Reformatoren was geweest, en geschiedde dat met een bezieling en gloed, waaruit bleek, hoe die beginselen nog worden beleiden en in die kracht nog wordt geloofd.

Zoo kan er, zij het dan ook op beschiedener voet, van dit herdenkingsfeest der Reformatie een invloed ten goede uitgaan op ons volk. Aan heiligenverering doen wij, Protestanten, niet en vooral Luther heeft niets, wat aan een Roomschen heilige doet denken. Maar wel zijn de Reformatoren, wier beeld opnieuw ons geteekend werd, mannen des geloofs geweest, die geloofd hebben in hun leven, hoe machtig de genade Gods was, die in hen werkte. En weer dicht bij die mannen geleefd, hun daden te hebben gezien, en hun woord te hebben beluisterd, kan te midden van veel insinking en afval, ons sterken in ons eigen geloof.

Het Gedenkdraam.

De Waachheidsvriend, die nu wel erkennen moet wat al te bond te hebben gesproken, toen zij beweerde, dat aan de Vrije Universiteit geen andere hoogleraren konden benoemd worden dan die lid der Gereformeerde Kerken zijn, omdat uit het reglement der Vrije Universiteit hiervan niets bleek, komt thans als nieuw argument met het Gedenkdraam, dat door de oud-leerlingen van Dr. A. Kuiper bij diens tachtigsten verjaardag is aangeboden om in het nieuwe gebouw der Vrije Universiteit te worden geplaatst. Dat gedenkdraam toch zoo een verheerlijking zijn van de Dolantie, en natuurlijk zoo geen hoogleeraar, die lid was van de Hervormde Kerk, in een gebed college willen geven, waar zulk een gedenkdraam hem een voortdurende ergeris zou wezen.

Mogen we den redacteur ook op dit punt geruststellen.

Het gedenkdraam bevat de portretten van de oudste hoogleraren, Prof. Kuiper, Rutgers, Wolter en Fabius en daaronder twee momenten uit het leven van Prof. Kuiper, links de openingsplechtigheid der Vrije Universiteit, toen Prof. Kuiper in de Nieuwe Kerk zijn rede hield over Souvereiniteit in eigen kring, en rechts de laatste maal, dat hij als Rector optrad in het Gebouw voor den Werkenden Stand om zijn rede te houden over Evolutie. Voorts zijn er symbolische voorstellingen van de vier Faculteiten. Zelfs het scherpsatende oog kan in dit alles van de Dolantie geen zweem bespeuren. Het Gedenkdraam heeft uitsluitend betrekking op hetgeen Dr. A. Kuiper als stichter en hoogleeraar der Vrije Universiteit heeft gedaan. Zoo ligt in dit Gedenkdraam geen enkel motief, waarom een hoogleeraar, die lid was van de Hervormde Kerk, bezwaar zou behoeven te maken om aan de Vrije Universiteit college te geven.

Toont dit antwoord, hoe de redactie meer in uitvluchten haar kracht zoekt

dan in serieuze argumenten, nog meer betreuren we het, dat ze weigert in te gaan op de vraag, of een Gereformeerde Universiteit niet gehouden is voor haar Theologische faculteit nader verband te zoeken met de Gereformeerde Kerk.

Een ernstige gedachtenwisseling wordt zoo onmogelijk gemaakt, wanneer men juist op het hoofdpunt, waarop het hier aankomt, den slag ontwijkt.

Onze Diaconale Conferentie.

Na in het Diaconaal Correspondentieblad het uitvoerig verslag verscheen van de Centrale Diaconale Conferentie, die 18 September te Utrecht gehouden werd, zij het ook ons vergund om de besluiten, door deze Conferentie genomen, de aandacht te vestigen.

De eerste vraag, die daar aan de orde kwam, en door Enschedé was ingezonden, luidde aldus:

»Wanneer het blijkt, dat de plaatselijke Kerk, te zij uit oorzak van den nood der tijden, of om andere redenen, niet voldoende meer kan bijeenbrengen om den nood harer armen te lenigen en de Diaconie naar andere middelen dient uit te zien, is het haar dan geoorloofd, b.v. met een lijst te collecteren bij de gebede ingezetenen harer woonplaats (niet Gereformeerden)«?

Na 'een breedvoerige discussie, waarbij bleek, dat tengevolge van den stilstand der fabrieken in Enschedé groote nood heerscht, en, daar de Diaconie niet in staat was uit eigen middelen in dien nood te voorzien, zich een Comité had gevormd om gaven te vragen, nam de Diaconale Conferentie de volgende conclusien aan:

- 1o. Dat de Diaconie alleen dan heeft op te treden, wanneer blijkt, dat er geen andere van Gods wege aangezekerde helpers zijn.
- 2o. Dat zij daarom, wanneer tengevolge van de omwringeling der maatschappelijke toestanden bijzondere moeilijkheden ter plaatse zich voordoen, allereerst de patroons, bijzondere kringen in de burgerij en ten slotte ook deze zelf heeft te wijzen op hun plicht om naar vermogen bijstand te bieden in dezen algemeenen nood.
- 3o. Dat eerst wanneer desondanks niet in alle nooden van de behoefte leden der Gereformeerde Kerk kan worden voorzien, bloedverwanten en vrienden evenmin kunnen helpen en ook de Diaconie zelf daartoe niet in staat is, hulp gevraagd mag worden van elders.
- 4o. Dat dit dan echter niet op den weg ligt van een particulier comité, doch van de Diaconie zelf.
- 5o. Dat zij dan ook niet moet vragen buiten den kring der Gereformeerde Kerken, doch alleen aan de zuster-Diaconien.

Een tweede, niet minder belangrijke vraag was door Hilversum ingezonden:

»Welk standpunt hebben de Geref. Diaconien in te nemen, ten aanzien van schoolkleding en schoolvoeding?»

Aanleiding tot deze vraag was, dat het Gemeentebestuur als tijdelijke crisis-maatregel schoolkleding en schoolvoeding had ingevoerd, waarvan ook de kinderen der Bijzondere scholen konden genieten. Het bestuur der Gereformeerde School meende echter, na overleg met de Diaconie, om principieel redenen van dit aanbod geen gebruik te moeten maken. Bleek, dat de kinderen wegens onvoldoende kleding of voeding de School niet konden bezoeken, dan behoorden naar zijn oordeel de diaconen hierin te voorzien. Prof. Fabius, die de Conferentie bijwoonde, wees er met nadruk op, dat heel deze idee van schoolvoeding en schoolkleding een uitvloeisel is van de moderne opvatting van den Staat een ontwringing is van het huisgezin. De diaconale conferentie sprak dan ook als haar gevoelen uit:

- 1o. dat de voorziening in de behoefte aan voedsel en kleding niet mag geschieden buiten verband met de verzorging van het gezin in zijn geheel,
- 2o. dat de »moderne« gedachte en dit voorbeeld in het leunen op den Staat tot gewoonte maakt,
- 3o. dat daarom de Diaconie tegenover de »moderne« gedachte haar beginsel met kracht moet hoog houden.

Het laatste punt, dat aan de orde kwam, was de vraag, in hoeverre de eisch der geheimhouding van de namen der ondersteunden ook in verband met onze deelneming aan den Armenraad moet gehandhaafd worden.

Twee juristen waren uitgenoodigd om de Conferentie hierover van voorlichting te dienen. Mr. Rensma voerde het pleidooi voor de mededeeling der namen aan den Armenraad, omdat deze namen op een geheim register worden geplaatst, en dus van een bekendmaken dier namen niet gesproken kon worden, terwijl het belang der diaconie zelf meebrengt, dat aan den Armenraad zoo volledig mogelijk inlichtingen worden verstrekt, opdat misbruik van de diaconale bezieling kon worden voorkomen; terwijl daarentegen Mr. van Maare door de Generale Synode te 's Gravenhage ingenomen, dat zulk een mededeeling van de namen onzer armen aan een buiten onze kerken staand college in strijd is met het karakter van de armenverzorging en daarom in geen geval mag toegelaten worden. Een beslissing nam de Diaconale Conferentie over dit punt nog niet, maar we twijfelen geen oogenblik of de Conferentie zal, hoe geestig ook het referaat van Mr. Rensma was, zich toch met het gevoelen van zijn juridischen collega vereenigen. Uit praktisch oogpunt is er zeker veel voor het standpunt van Mr. Rensma te zeggen en we stemmen hem ook gaarne toe, dat waar het hier een geheim register geldt, het gevaar van bekendmaking van de namen der door ons ondersteunde armen niet zeer groot is; maar dit neemt

niet weg, dat elke afwijking van het beginsel, dat de namen onzer armen geheim moeten blijven, zeer gevaarlijke consequenties meebrengt. Onze Generale Synode zou niet met zooveel kracht bij de Regeering er tegen zijn opgekomen, dat de bekenmaking van de namen onzer armen aan den Armenraad in de wet werd voorgeschreven, wanneer zij daarin geen afwijking zag van het beginsel. En nadat nu op aandrang der Synode deze bepaling in de Armenwet gewijzigd is, die door heel onze Kerk afgekeurd was, zou het toch wel al te zonderling wezen, wanneer onze diaconien uit eigen beweging gingen doen, waartegen als een onrechtmatigen eisch der Overheid door onze Kerken ge-protesteerd was.

Collecte voor de armen.

Er zijn kerken in ons land, die in een rijke en welvarende streek zijn gelegen, en die daarom geen of zoo goed als geen armen hebben te verzorgen.

Elken Zondag voor de armen te collecteren schijnt daarom overbodig, te meer waar men bezwaren heeft om de gelden voor de armen te kapitaliseeren. En waar de uitgaven van de kerk zelve zeer hoog zijn, laat men dan de collecte voor de armen na en collecteer alleen voor de Kerk.

Een dubbele collecte brengt altoos meer op, zoo denkt men, dan een enkele. En de kerk kan zulk een dubbele collecte opperbest gebruiken. Zij is dan eigenlijk de arme, voor wie de liefdegaven moeten worden gevraagd.

Hoe begrijpelijk dit nu ook is, meenen we toch, dat dit niet de rechte weg is. Het is plicht en roeping van Christus Kerk, om elken rustdag voor de armen een gave te vragen van de welgestelden. Ze moet de barmhartigheid opwekken en tot geven prikkelen. De gedachte, alsof men nu eigenlijk voor de armen niet meer behoefte te geven, omdat in die gemeente geen armen te verzorgen zijn, is een geheel onjuiste gedachte.

Ze werkt een zondig egoïsme in de hand. Ze is onbarmhartig tegenover de rijkere, die aldus geen recht gebruik kunnen maken van de schatten, door God hun geschonken. Ze doet het priesterlijke werk van Christus, dat juist in dezen dienst der barmhartigheid zijner Kerk schitteren moet, niet uitkomen. Ze miskent de eenheid van Christus' Kerk, waarvan elk lid moet mededijden met het andere, dat door armoede gebrek lijdt.

Zoo heeft de Apostel Paulus het ons geleerd. Hij wilde, dat in de gemeente te Corintho op elken eersten dag der week iets geofferd zou worden, niet voor de armen te Corintho zelf, maar voor de armen te Jerusalem. Heel zijn tweede brief aan de Corinthiers dient juist om deze collecte voor de heiligen in Jerusalem aan te bevelen. En met het oog op die collecte schrijft de Apostel voor, dat op den Zondag waarop de gemeente te Corintho ssaaktoek, eene collecte zal worden gehouden.

Zoo nu behooren ook de kerken te doen die zelf geen armen hebben.

Er zijn kerken genoeg in ons vaderland, waarin veel armen zijn, zoo vele armen, dat de diaconie ze nauwelijks verzorgen kan. Daar komt men telkens te kort en weet niet, hoe in de behoefte te voorzien. Zulke hulpbehoevende kerken hebben steun te ontvangen van die kerken, die met minder armen belast zijn. Haar armen zijn evengoed onze broeders en zusters, als de armen in onze eigen gemeente, en voor hen behoort dan de collecte te worden gehouden. Zoo alleen wordt aan den zedelijken plicht voldaan, om voor de armen van Christus te zorgen.

Aan het verkeerde adres.

Meermalen komt het voor, dat ons brieven werden toegezonden, waarin klachten voorkomen of over handelingen van den predikant en den kerkeraad, waarmede men het niet eens is, of over misstanden in het persoonlijk leven van ambtsdragers, waaraan men zich ergert.

Zulke klachten opnemen doen we natuurlijk niet, omdat zij aan een verkeerd adres zijn. Er kunnen kerkrechtelijke geschillen zich voordoen, waarin men prijs stelt op publieke voorlichting en dan is de pers geroepen om deze te geven.

Maar de pers is niet geroepen om allerlei klachten en grieven, die men heeft, publiek te maken.

Voorzover men zich bezwaard gevoelt door een handeling van den Kerkeraad is de eenige juiste weg, dat men zich eerst tot den Kerkeraad wendt en dan tot de Classis, om daar zijn recht te zoeken.

En wat de grieven betreft, die men tegen iemand persoonlijk leven heeft, heeft Christus zelf den weg voorgeschreven, toen hij zeide, dat men dan eerst met dien persoon zelf te spreken heeft, om hem te vermanen; wanneer dit niet baat, twee getuigen heeft mede te nemen; en eerst wanneer ook naar hen niet wordt geluisterd, de zaak aan de gemeente heeft mede te deelen.

Juist dit persoonlijk vermaan nu wordt zoo dikwijls nagelaten, hoewel Christus dit toch uitdrukkelijk als eisch gesteld heeft, voordat men een stap verder gaat. Men heeft dan wel lust om zulk een geval breed uit te meten tegenover anderen; zijn ergernis zelfs publiek in de pers lucht te geven; maar van een broederlijk vermaan tot den dwalenden broeder zelf is geen sprake.

Hoe geheel anders roept de Apostel Jacobus het ons toe:

Broeders, indien iemand is afgedwaald en iemand hem bekeert, die wete, dat degene die een zondaar van de dwaling